

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 16Co/168/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1418201114
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 12. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Majerský
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1418201114.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Majerského a sudcov JUDr. Ivany Štíftovej a JUDr. Ing. Maria Dubaňa, v spore žalobcu: EOS KSI Slovensko, s.r.o., Pajštúnska 5, Bratislava, IČO: 35 724 803, zastúpeného: Remedium Legal, s.r.o., Pajštúnska 5, Bratislava, proti žalovanému: A. I., E.. XX.XX.XXXX, J. I. I.-B.E. E. K., F. I. U., o zaplatenie 4.903,54 eura s prísl., na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č.k. 25Csp/47/2018-149, zo dňa 15.1.2019, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti mení tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi úrok 25,12 % ročne z nezaplatenej istiny 4.903,54 eura od 19.6.2015 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalobcovi p r i z n á v a proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 5.803,21 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 5.803,21 eur od 10.7.2015 do zaplatenia; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol; žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 18,44 %. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou doručitou súdu 8.3.2018 domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 4.903,54 eura s dlžnými úrokmi z istiny vo výške 4.846,57 eura, zmluvným úrokom vo výške 25,12 % ročne zo sumy 4.903,54 eura od 1.3.2018 do zaplatenia, úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 4.903,54 eura od 1.3.2018 do zaplatenia a poplatkami vo výške 49,51 eura. Zároveň žiadal, aby súd zaviazal žalovaného na náhradu trov konania.

2. Pokiaľ ide o stručný obsah napadnutého rozhodnutia (§ 393 ods. 2 C.s.p.), súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že medzi žalobcom a žalovaným bola dňa 20.8.2014 platne uzatvorená Zmluva o úvere č. 1436246340, na základe ktorej poskytla Poštová banka, a.s. ako veriteľ žalovanému úver vo výške 5.000 eur. Uzatvorením predmetnej úverovej zmluvy, ktorá je absolútnym obchodom, vznikol medzi stranami záväzkovo-právny vzťah, ktorý sa v zmysle ustanovenia § 261 ods. 3 písm. d) riadi príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka. Charakter spotrebiteľskej zmluvy však môžu mať aj zmluvy uzatvárané podľa Obchodného zákonníka. Spotrebiteľská zmluva sa uzatvára medzi dodávateľom na strane jednej a spotrebiteľom na strane druhej. Dodávateľ je ten, ktorý pri uzavieraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (žalobca). Spotrebiteľom bude vždy osoba, ktorá pri uzavieraní tejto zmluvy nekoná ako podnikateľ, teda osoba, ktorá pri uzavieraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednanie

obsahu zmluvy alebo jej zmeny (podobne Okresný súd Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 51Csp/88/2016).

3. Súd prvej inštancie považoval podanú žalobu za čiastočne dôvodnú. Uviedol, že v konaní bolo žalobcom tvrdené a preukázané, že žalovaný po poskytnutí úveru v sume 5.000 eur, úver v dohodnutých splátkach vo výške 140 eur nesplácal, a preto bol výzvou zo dňa 18.6.2015 vyzvaný na predčasné splatenie poskytnutého úveru v lehote 10-ich dní od doručenia výzvy. Žalobca sa v konaní domáhal zaplata sumy 4.903,54 eura s dlžnými úrokmi z istiny vo výške 4.846,57 eura (vyčíslený do 28.2.2018), zmluvným úrokom vo výške 25,12 % ročne zo sumy 4.903,54 eur od 1.3.2018 do zaplata, úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 4.903,54 eur od 1.3.2018 do zaplata a poplatkami vo výške 49,51 eura.

4. Pokiaľ ide o zmluvné úroky, ktoré uplatnil žalobca z nezaplata istiny aj po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru, tieto súd prvej inštancie nepovažoval za uplatnené dôvodne a v tejto časti žalobu zamietol. Považoval za nesporné, že sporové strany si dojednali zmluvný úrok 25,12 % ako fixný do doby splatnosti úveru. Žalobca však v zmysle zmluvných dojednaní pristúpil k zosplateniu celého úveru k 18.6.2014 (správne má byť 18.6.2015). Vychádzajúc z toho, že ide o plnenie zo spotrebiteľského úveru podľa názoru súdu prvej inštancie žalobcovi zmluvný úrok odo dňa účinkov zosplatenia nepatrí. Súd prvej inštancie vychádzal z uznesenia Ústavného súdu SR IV. ÚS 476/2012, zo dňa 18.9.2012, v zmysle ktorého Ústavný súd SR odobril názor odvolacieho a prvostupňového súdu, podľa ktorého veriteľovi patria úroky len do splatnosti dlhu, následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť iba úroky z omeškania (R 59/1998, 4 Obo 143/1998). Veriteľ má právo na zaplata zmluvných úrokov len do vyhlásenia predčasnej splatnosti s tým, že následne už právo na dohodnutý úrok z úveru nevzniká, iba právo na úrok z omeškania. V opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťažovaniu v podobe úrokov z úveru, ako i úrokov z omeškania, čo spôsobuje značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi. Ústavný súd SR v cit. rozhodnutí uvádza, že rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, alebo zjavne neodôvodnené, resp. že by popieralo zmysel práva na súdnu ochranu (podobne napr. Okresný súd Rimavská sobota v konaní vedenom pod sp. zn. 8Csp/154/2016, Krajský súd Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 15Co/266/2017, Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9Co/148/2018).

5. Na uvedenom základe súd prvej inštancie uzavrel, že žalobcovi v zmysle § 261 ods. 1, písm. d), § 497, § 499, § 500 ods. 1, § 502 ods. 1, ods. 2, § 503 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 504, § 365 ods. 1, ods. 4 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1, ods. 2, § 52 ods. 3, ods. 4, § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, patrí zaplata sumy 5.803,21 eura titulom zosplateného zostatku úveru k 29.12.2014 (správne má byť k 18.6.2015) z dôvodu vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru spolu s úrokom z omeškania odo dňa nasledujúceho po 9.7.2015. Podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Zb. v platnom znení súd prvej inštancie priznal žalobcovi z nezaplata úverovej istiny úrok z omeškania, ktorý zodpovedá sadzbe zákonného úroku z omeškania vo výške 5,05 % od 10.7.2015 do zaplata. Žalobca zosplatal úver 18.6.2015; výzvu na úhradu dlžnej sumy odoslal žalobca žalovanému 19.6.2015, za doručení sa považovala 29.6.2015. Následne začala plynúť 10 dňová lehota na plnenie, nakoľko v nej žalovaný neplnil, 10.7.2015 sa dostal do omeškania s plnením celej dlžnej sumy. Žalovaný je preto povinný zaplatať žalobcovi zosplatenú a neuhradenú časť úveru vo výške 5.803,21 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške vo výške 5,05 % ročne zo sumy 5.803,21 eur od 10.7.2015 do zaplata. Vo zvyšku uplatneného nároku žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. Z dôvodu, že žalobca ako strana sporu bol úspešný v konaní pomerne, súd mu priznal trovy v rozsahu 18,44 %. Žalobca sa žalobou domáhal zaplata sumy 4.903,54 eura na istine pohľadávky, sumy 49,51 na poplatkoch a sumy 4.846,57 eur na vyčíslenom príslušenstve (dlžné úroky z istiny). Súd mu priznal 5.803,21 eur predstavujúcu zosplatený úver. Úspech žalobcu tak predstavuje 59,22 %, úspech žalovaného 40,78 %. Výsledný úspech žalobcu po odčítaní úspechu žalovaného je tak 18,44 %, čo je rozsah, v ktorom súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania s tým, že o konečnej výške náhrady trov konania rozhodne súd samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

6. Proti rozsudku v zamietajúcej časti a výroku o trovách konania podal žalobca odvolanie a žiadal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmeniť a žalobe vyhovieť v plnom rozsahu alebo rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Podstatným zhrnutím skutkových tvrdení a právnych argumentov jeho odvolania (§ 393 ods. 2 C.s.p.) bola námietka,

že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že mu nepatrí zmluvný úrok po zosplatnení. Uvedené tvrdenie odporuje zákonu a protiprávne zvýhodňuje protiprávne konanie spotrebiteľa. Takáto ochrana spotrebiteľa nielenže nie je primeraná, ale popiera všetky zásady civilného konania, predovšetkým rovnosť strán. Zotrval na tom, že má nárok na zmluvné úroky. Uviedol, že vo veciach problematiky uplatňovania zmluvných úrokov po zosplatnení je spornou otázkou časového ohraničenia, do ktorého môže veriteľ požadovať zmluvné úroky. Ozrejmil, že Ústavný súd SR vykladá pojem zosplatnenia zánikom pôvodného záväzku, na ktorého miesto nastupuje záväzok úplne nový. Mal za to, že takýto výklad je úplne nesprávny, nakoľko zosplatnenie úveru spôsobuje len jedinú zmenu v záväzku, a to v lehote konečnej splatnosti a straty práva platiť v splátkach. Žiaden zákon neupravuje, že zosplatnenie úveru spôsobuje zmenu všetkých zmluvných podmienok.

7. Bol názoru, že pre daný súdny prípad je tak potrebný rozbor inštitútu vyhlásenia predčasného splnenia záväzku vo vzťahu k teórii práva o zmene a zániku záväzkov. Poukázal na znenie § 565 Občianskeho zákonníka, pričom uviedol, že alternatíva plnenia dlhu v splátkach je výhodou, ktorá je dlžníkovi poskytnutá na úkor veriteľa, keďže možno predpokladať, že záujmom veriteľa je uspokojenie celej pohľadávky v najkratšom možnom čase. „Stratou výhody splátok je stav, keď v dôsledku delikvencie dlžníka, v zmysle omeškania so splnením niektorej splátky, a následnej legitímnej žiadosti veriteľa, nastane splatnosť celej neuspokojenej časti pohľadávky naraz, čím sa negujú účinky rozloženia dlhu na jednotlivé splátky. V režime § 565 nenastáva teda splatnosť celej pohľadávky omeškaním dlžníka so splatením niektorej zo splátok, ale je podmienená dispozitívnym úkonom veriteľa vo forme žiadosti o plnenie celku, na ktorú je veriteľ v dôsledku omeškania dlžníka oprávnený.“ Vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru je možné označiť rôznymi synonymami, pričom v právnej praxi sa často používa pojem „strata výhody splátok“.

8. Z vyššie uvedenej definície predčasného splatenia úveru, jeho synonymického označenia mal za to, že z neho vyplýva len jeden právny záver, a to, že predčasné vyhlásenie splatnosti úveru sa týka len zmeny v lehote splatnosti úveru a straty výhody splátok, nie však ostatných dojednaných podmienok. Nejde tak o privatívnu nováciu celého záväzku. Svoj právny názor podporil odkazom na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 13.12.2006, sp. zn. 33 Odo 399/2005, podľa ktorého môžu účastníci dohody podľa § 516 Občianskeho zákonníka dohodou zmeniť vzájomné práva a povinnosti. Ak z dohody nevyplýva nepochybne, že dohodnutím nového záväzku má doterajší záväzok zaniknúť, vzniká nový záväzok vedľa doterajšieho záväzku, ak sú pre jeho vznik splnené zákonom požadované náležitosti. Táto zmena v obsahu záväzku dohodou strán sa nazýva kumulatívna novácia. Na rozdiel od tzv. privatívnej novácie podľa § 570 Občianskeho zákonníka, pri ktorej doterajší záväzok zaniká a je nahradený novým, sa pri kumulatívnej novácii jedná o zmenu za trvania existujúceho právneho vzťahu, spočívajúceho v zániku určitých doterajších vzájomných práv a povinností a v ich nahradení novo dohodnutými vedľa už existujúcich. Doterajší záväzkový vzťah teda nezaniká; právnym dôsledkom zmeneného záväzku je jednak pôvodná právna skutočnosť, ktorá spôsobila jeho vznik, tak aj dohoda strán o zmene jeho obsahu. Zmena záväzku sa spravidla týka miesta či spôsobu plnenia, splatnosti a pod. Nová dohoda zmluvných strán o termíne splatnosti znamená síce zánik povinnosti dlžníka splniť dlh tak, ako bolo pôvodne dohodnuté, nie však zánik jeho povinnosti plniť; menia sa len jednotlivé práva a povinnosti v existujúcom právnom vzťahu. Je totiž potrebné rozlišovať záväzok ku konkrétnemu plneniu (t. j. jednotlivé povinnosti) a celý záväzkový právny vzťah.

9. Vzhľadom na totožnosť znenia ustanovení Občianskeho zákonníka, konkrétne § 516 o zmene záväzkov, je akceptácia predmetného výkladu logická. Mal za to, že slovenská právna teória pritom kumulatívnu nováciu vykladá rovnako. Dôvodil, že vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru veriteľom je prejavom vôle veriteľa smerujúcim k zániku povinnosti dlžníka platiť svoj dlh v splátkach a vzniku novej povinnosti, zaplatiť celý dlh jednorazovo v stanovený termín. Z tohto prejavu vôle žiadnym spôsobom nevyplýva, že veriteľ mení záväzok dlžníka v ostatných jeho právach a povinnosti. Je účelovo viazaný výlučne na termín splatenia a spôsobu splatenia úveru. Výklad zákona tým spôsobom, k akému dospel aj súd prvej inštancie, že vyhlásením predčasnej splatnosti zaniká záväzok v širšom rozsahu, t. j. aj čo do zmluvného úroku, sa neopiera tak o vyjadrenú vôľu veriteľa, o ustanovenia zákona o zmene záväzku, o ustanovenia zákona o zmluvách o úvere. Akýkoľvek iný výklad, než ten, že veriteľ zmenil záväzok čo do termínu splatnosti, nie však čo do ostatných podmienok úveru, je nesprávny.

10. Brojil, že súdom prvej inštancie prezentovaná koncepcia je priam absurdná a veriteľa stavia do obzvlášť, v porovnaní s dlžníkom, nevýhodného postavenia. Nielen, že veriteľ nemá v dispozícii vlastné finančné prostriedky z úveru, nakoľko ich dlžník zatiaľ nezaplatil, ale ani za toto obmedzenie nemôže poberať dohodnutý zákonný úrok. V § 497 Obchodného zákonníka sa neuvádza, že dlžník je povinný platiť úroky len do času splatnosti, ako si mylne vykladá súd nad rámec predmetného ustanovenia. Súčasne poukázal na § 2 písm. d) zákona č. 129/2010 Z.z., v zmysle ktorého zmluvou o spotrebiteľskom úvere zmluva, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť spotrebiteľovi spotrebiteľský úver a spotrebiteľ sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom. Mal za to, že zákonná dikcia jednoznačne definuje, aký záväzok vyplýva žalovanému z uzatvorenej zmluvy o úvere, t. j. záväzok vrátiť veriteľovi poskytnuté finančné prostriedky ako i zaplatiť úroky a celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom.

11. Bol názoru, že v danom konaní bolo preukázané, že žalovaný zostáva dlžný a teda je správny ten záver, že jeho záväzok doposiaľ nezanikol. Keďže nezanikol hlavný záväzok dlžníka nemožno hovoriť o zániku akcesorického zmluvného úroku. Medzi pojmami splnenie záväzku a splatnosť záväzku je pritom markantný rozdiel. Splatnosť záväzku predstavuje len časový moment, v ktorom má nastať ale pritom nemusí aj splnenie záväzku. V konaní bolo preukázané, že k splneniu záväzku nedošlo. Teda až splnením záväzku zaniká i akcesorický vzťah, nielen časovým bodom označujúcim moment, v ktorom dlžníkovi vznikla povinnosť dlh splatiť.

12. Záver súdu prvej inštancie nevyplýva z § 503 ods. 3, § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka ani z § 565 Občianskeho zákonníka. Zosplatnenie úveru je právom veriteľa jednostranne zmeniť termín splatnosti úveru z dôvodu, že dlžník poruší svoju povinnosť. Zosplatnenie úveru je tak následkom porušenia povinnosti dlžníka riadne a včas uhradiť splatnú časť úveru, čím dochádza k strate výhody úhrady úveru v splátkach a dlžník je povinný uhradiť celú výšku úveru jednorazovo a nie po častiach. Pokiaľ tak platí, že dlžník je povinný platiť zmluvný úrok vo vzťahu k jednotlivej splátke až do času jej riadneho splatenia, nie je dôvodný taký výklad, že v prípade zmeny splatnosti jednotlivej splátky (zosplatnenie úveru) povinnosť platiť zmluvný úrok až do času riadnej úhrady dlžnej sumy zanikla. Veriteľ zosplatnením úveru získava právo disponovať celou sumou požičaných peňazí, avšak s tým neodpadá jeho obmedzenie práva na dispozíciu s istinou úveru, nakoľko k takémuto odpadnutiu obmedzenia dôjde až celkovým splatením úveru.

13. Výklad, ktorý odbremeňuje dlžníka od platenia zmluvného úroku by bol až absurdný, keďže privodením stavu predčasného zosplatnenia úveru z dôvodu porušenia povinnosti dlžníka by sa postavenie dlžníka zvýhodnilo v porovnaní s jeho postavením v prípade, ak by povinnosť neporušil. Takýto výklad tak nie je prípustný. V zosplatnení úveru žalobcom totiž neboli započítané zmluvné úroky, ide len o dlžnú sumu do času zosplatnenia, ku ktorej bol pripočítaný zvyšok dlžnej istiny. Ad absurdum, v prípade nepoctivého dlžníka, by tento zo špekulatívnych dôvodov mohol bezprostredne po čerpaní úveru pristúpiť k neplateniu dohodnutých splátok, čím by spôsobil predčasnú splatnosť úveru a vyhol by sa tak plateniu dohodnutých zmluvných úrokov v sadzbe určenej trhovými mechanizmami. Nepoctivý dlžník by tak bol viazaný iba na platenie výhodnejších úrokov z omeškania v právnych predpisoch regulovanej výške úrokovej sadzby a súd by zároveň takejto nepoctivosti poskytoval ochranu.

14. Namietal, že súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní nevzal do úvahy tú skutočnosť, že vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru sa týka len istiny úveru. Zmluvný úrok nebol kapitalizovaný do celkovej dlžnej sumy. Súd tak de facto napriek uzatvorenej platnej zmluve o úvere rozhodol o zániku zmluvnej podmienky v rozpore s platnou právnou úpravou, čím žalobcu bezdôvodne ukrátil o čas zmluvnej odmeny za poskytnutie úveru. Ani sankčný úrok nie je kompenzáciou veriteľa za poskytnutie úveru. Zmluvný úrok je totiž odplátou (cenou) za poskytnutie finančných prostriedkov a tvorí tak ekonomickú podstatu poskytovania finančných prostriedkov ako podnikateľskej činnosti veriteľa. Sankčný úrok nie je a nemôže byť kompenzáciou tejto ceny finančných prostriedkov. Pokiaľ pred časom vyhlásenia predčasného splatenia úveru v prípade omeškania dlžníka s úhradou je možné od neho požadovať tak zmluvný úrok ako i úrok z omeškania, vzniká otázka, z akého dôvodu po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru sa zrazu súdu javí vzťah medzi dvoma úrokmi, zmluvným a zákonným z omeškania iný. Ide o totožné právne i skutkové situácie, ktoré nemožno posudzovať rozdielne. Navyše, súd odmietnutím priznania zmluvného úroku konal v rozpore s právnou zásadou, že nikto nemôže mať prospech z vlastného protiprávneho konania. Ak však zosplatnením úveru dlžník získa nedôvodnú výhodu v tom, že nie je povinný platiť zmluvný úrok, hoci táto skutočnosť je následkom protiprávneho

konania dlžníka, súd konal v rozpore s uvedenou právnou zásadou. Poukázal na prístup Najvyššieho súdu ČR (napríklad rozhodnutie sp. zn. 32 Cdo 3830/2014, sp. zn. 31 Cdo 2851/1999, sp. zn. 32 Cdo 2782/1999, sp. zn. 29 Cdo 2606/2000, sp. zn. 33 Cdo 113/2008), ktorý nárok na zmluvný úrok po zosplatnení úveru veriteľom priznáva.

15. Mal za to, že súd prvej inštancie postupoval nad rámec zákona, nakoľko vyvodzoval vlastné závery opierajúc sa len o všeobecne nezáväznú rozhodnutie iného súdu, pričom jeho správnosť či zákonnosť v tomto prípade nebola skúmaná. Podľa uznesenia Ústavného súdu SR I. ÚS 3/98 v dôsledku uvedeného preto štátnym orgánom Slovenskej republiky zákony upravujúce ich postavenie a právomoci neumožňujú, aby samostatne rozhodovali o konaní nad rámec zákona, t. j. mimo rozsah zákonom ustanovených právomocí. Zákomom ustanovený rozsah právomocí jednotlivých orgánov štátu je stabilný a k jeho zmene môže dôjsť len v dôsledku neskoršej a obsahovo odlišnej zákonnej úpravy. Ten orgán štátu, ktorého postavenie a právomoci zákon upravuje, nie je preto oprávnený z vlastného rozhodnutia a podľa vlastnej úvahy konať nad rozsah svojich zákonných právomocí, keďže takéto konanie príslušný právny predpis neupravuje.

16. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ďalej len „C.s.p.“) preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario C.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti je potrebné zmeniť, nakoľko nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie (§ 388 C.s.p.).

17. Podľa § 497 Obchodného zákonníka zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

18. Podľa § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka od doby poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona.

19. Podľa § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. Ak lehota na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov je dlhšia ako rok, sú úroky splatné koncom každého kalendárneho roka. V čase, keď sa má vrátiť zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov, sú splatné aj úroky, ktoré sa ho týkajú.

20. Odvolací súd na ozrejenie právnej stránky veci uvádza, že zmyslom a účelom inštitútu predčasného zosplatnenia úveru je poskytnúť veriteľovi právny inštrument proti dlžníkovi, ktorý neplní záväzok vrátiť veriteľovi poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky v dohodnutých splátkach; ide o právny inštitút, ktorý je určený na ochranu práv veriteľa. Využitím predmetného inštitútu veriteľom však povinnosť dlžníka vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky nezaniká a veriteľovi nemôže vzniknúť nová pohľadávka (napríklad v zmysle pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia). Menia sa iba podmienky, za ktorých je dlžník povinný svoje povinnosti splniť; povinnosť dlžníka vrátiť veriteľovi dlžnú čiastku s úrokmi po predčasnom zosplatnení úveru teda predstavuje záväzok pôvodný, ktorý sa modifikoval vo svojej splatnosti; inými slovami mení sa iba to, že na požiadanie veriteľa sa stáva splatná celá pohľadávka (obdobne rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32 Cdo 2782/1999, sp. zn. 33 Cdo 113/2008).

21. V nadväznosti na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že pôvodný záväzok, v zmysle ktorého je dlžník povinný platiť veriteľovi zmluvne dojednané úroky trvá aj po predčasnom zosplatnení úveru. Zo znenia § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka ďalej vyplýva, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od poskytnutia peňažných prostriedkov. Hoci predmetné ustanovenie výslovne neupravuje, dokedy táto povinnosť dlžníka trvá, vzhľadom na skutočnosť, že úrok z úveru je cena (odplata) za užívanie poskytnutých peňažných prostriedkov, dlžník má túto povinnosť zásadne za celú dobu ich užívania, teda až do doby ich skutočného vrátenia veriteľovi. Uvedenému svedčí aj to, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. Záväzok zaplatiť úroky patrí k pojmovým znakom zmluvy o úvere, je jeho podstatnou náležitosťou (§ 269 ods. 1 Obchodného zákonníka). Aj z ustanovenia § 1 ods. 3 písm. i) zákona č. 129/2010 Z. z. vyplýva, že spotrebiteľským úverom nie je úver bez úroku a bez ďalších poplatkov.

22. Ďalej je potrebné zdôrazniť, že úrok je súčasťou peňažného záväzku dlžníka a niet pochýb o tom, že má povahu opakujúceho sa plnenia, ktoré možno veriteľovi priznať súdnym rozhodnutím i keď sa stane splatným až v budúcnosti. Povinnosť dlžníka platiť úrok z úveru až do zaplatenia dlžnej istiny pritom možno vyvodiť aj z gramatického a logického výkladu § 503 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka, podľa ktorého záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky.

23. Z cit. zákonného ustanovenia je zrejmé, že ak záväzok dlžníka (hoc aj splatný) vrátiť použité peňažné prostriedky naďalej trvá, pretože nedošlo k jeho zániku splnením/vrátením poskytnutých peňazí (zosplatením úveru záväzok dlžníka vrátiť peňažné prostriedky z poskytnutého úveru nezaniká), naďalej trvá aj jeho povinnosť platiť úroky a to až do vrátenia poskytnutých peňažných prostriedkov; úroky sa stávajú splatnými až dňom vrátenia istiny; iný režim sa uplatní iba v prípade, ak existuje dohoda, ktorá upravuje splatnosť úrokov odlišne od § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka. Z gramatického a logického výkladu cit. ustanovenia tak vyplýva, že „záväzok vrátiť použité peňažné prostriedky“, s ktorým sa stávajú úroky splatné, nie je možné stotožňovať s okamihom „splatnosti istiny“, pretože záväzok vrátiť istinu trvá aj po jej splatnosti. Uvedený výklad plne rešpektuje nielen podstatu úverovej zmluvy, ale aj zásadu, podľa ktorej nikto nemôže mať prospech z protiprávneho konania; ani spotrebiteľ; ani spotrebiteľ sa preto nemôže zbaviť svojej povinnosti platiť úrok z peňazí, ktoré veriteľovi nevrátil; v dôsledku porušenia zmluvných povinností sa tak nemôže dostať do výhodnejšieho postavenia ako ten, kto si svoje povinnosti plní riadne a včas.

24. Hodno podotknúť, že záver o povinnosti dlžníka platiť zmluvne dohodnuté úroky až do skutočného vrátenia poskytnutého úveru vyplýva nielen z aktuálnej rozhodovacej praxe odvolacích súdov (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 29.11.2017, sp. zn. 43Co/23/2017, rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 7.12.2017, sp. zn. 8Co/193/2017, rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.2.2018, sp. zn. 5Co/297/2017, rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27.3.2018, sp. zn. 8Co/138/2017), ale potvrdzovala ho aj skoršia (ustálená) súdna prax (rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1Co/393/2016, zo dňa 30.8.2017, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/65/2016, zo dňa 16.2.2016, uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/457/2015, zo dňa 14.12.2015, uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4Cob/146/2013, zo dňa 24.1.2014, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Cob/186/2013, zo dňa 31.10.2013, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 14Co/83/2012, zo dňa 11.10.2012).

25. Nakoľko nárok na úrok po zosplatení úveru, resp. po odstúpení od úverovej zmluvy vyplýva priamo z Obchodného zákonníka, ani spotrebiteľské právne postavenie žalovanej nemá vo vzťahu k nároku uplatnenému v napadnutej časti žiadnu relevanciu a nemôže nič zmeniť na povinnosti žalovaného platiť žalobcovi úroky až do skutočného vrátenia poskytnutých peňažných prostriedkov. V danom prípade totiž nemožno odmietnuť použitie ustanovenia Obchodného zákonníka len s poukazom na skutočnosť, že by to mohlo byť pre žalovaného ako spotrebiteľa výhodnejšie, a to ani pri zohľadnení § 52 ods. 2 veta tretia Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Občiansky zákonník (ani zákon č. 129/2010 Z. z.) totiž výslovnú právnu úpravu vylučujúcu nárok veriteľa na zaplatenie úrokov z úveru za dobu po zosplatení úveru neobsahuje, keď za takúto nemožno považovať ani § 53 Občianskeho zákonníka, nakoľko je nepochybné, že samotná existencia nároku na úroky z úveru za obdobie po jeho zosplatení nemôže spôsobiť značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Základnou zásadou spotrebiteľského práva je síce ochrana pred neprijateľnými podmienkami, to však neznamená vylúčenie aplikácie ustanovení na ochranu veriteľa pri neplnení si povinností dlžníka.

26. Odvolací súd ďalej poznamenáva, že výkladu, v zmysle ktorého veriteľovi prináležia zmluvne dojednané úroky až do skutočného vrátenia úveru svedčí aj § 13 ods. 3 zákona č. 129/2010 Z. z., aj keď toto ustanovenie sa na daný vzťah nepoužije. V zmysle tohto ustanovenia, ak spotrebiteľ odstúpi od zmluvy o spotrebiteľskom úvere, je povinný zaplatiť veriteľovi istinu a úrok z tejto istiny odo dňa, keď sa začal spotrebiteľský úver čerpať, až do dňa splatenia istiny. Logike veci preto svedčí, že nie je možné prijať záver, že predčasné zosplatenie úveru žalobcom v prejednávanej veci, t. j. veriteľom by malo mať iné dôsledky v jeho práve na zmluvne dohodnuté úroky ako v prípade, ak od takejto zmluvy odstúpi dlžník. Pokiaľ zákon č. 129/2010 Z. z. samotnému spotrebiteľovi ukladá povinnosť pri odstúpení zaplatiť zmluvne dohodnuté úroky z istiny až do dňa zaplatenia istiny, musí mať tomu zodpovedajúce

právo na zmluvne dohodnuté úroky po zosplatnení aj veriteľ. Nemožno opomenúť ani to, že výklad každej právnej normy musí byť konformný s ústavou ako základným zákonom štátu s najvyššou právnou silou. V prípade, že vec pripúšťa rôzny výklad, orgán aplikujúci právo je v konkrétnej veci povinný uprednostniť ústavne konformný výklad (nález Ústavného súdu SR zo dňa 2.10.2013, sp. zn. I. ÚS 351/2013). Uvedené zahŕňa aj preferenciu takého výkladu, ktorý je v súlade s ochranou základných práv a slobôd; interpretácia práva totiž nemôže vo svojich dôsledkoch reštriktívne zasahovať do základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je súčasťou základných princípov právneho štátu (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR). V tejto súvislosti je preto potrebné výklad právnych noriem podriadiť čl. 20 ods. 1 veta prvá Ústavy SR upravujúceho právo vlastníť majetok, resp. z práva na pokojné užívanie majetku, ktorý garantuje čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd; pojem majetku, ako vyplýva i z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, má autonómny obsah a nie je obmedzený iba na vlastníctvo hmotného majetku, no za majetok, okrem hmotných predmetov, môžu byť považované aj pohľadávky (obdobne Des Fours Walderode proti Českej republike - 40057/98).

27. Odvolací súd ďalej zdôrazňuje, že k zosplatneniu úveru nedochádza z dôvodu svojvôle veriteľa, ale pre neplnenie základnej povinnosti dlžníka riadne splácať úver spolu s dohodnutými úrokmi s tým, že nedochádza ani k popretiu účinkov veriteľom vyvolanej zmeny v obsahu záväzku, keďže účinky spočívajúce vo vzniku povinnosti dlžníka uhradiť veriteľovi nesplatenú istinu ihneď spolu s dohodnutými úrokmi nepochybne zostávajú zachované, keď sa k tejto povinnosti dlžníka pridáva už iba povinnosť platiť veriteľovi navyše aj (sankčné) úroky z omeškania. I v takomto prípade dlžníkovi (spotrebiteľovi) zostávajú zachované rovnaké práva, ako pred zosplatnením s tým rozdielom, že z dôvodu závažného porušenia svojej platobnej disciplíny stratí výhodu vrátiť veriteľovi nesplatenú časť úveru s príslušenstvom v splátkach. Práve popretie práva veriteľa na úroky z úveru za dobu po zosplatnení, by viedlo k nespravodlivému výsledku, ktorý by nezodpovedal ani obsahu slobodne a vážne prejavenej vôle reprezentovanej zmluvou o úvere, obsahujúcou tiež dohodu o úrokoch. V takomto prípade by sa totiž v rozpore s očakávaniami veriteľa jeho majetok nezväčšil ani o sumu zodpovedajúcu úrokom (aspoň) za dobu, po ktorú objektívne nemohol disponovať s peňažnými prostriedkami nachádzajúcimi sa vo faktickej dispozícii (držbe) dlžníka, a to výlučne z dôvodu, že dlžník dlhodobo porušuje svoje základné povinnosti z úverovej zmluvy, za stavu, keď veriteľ žiadnu povinnosť neporušil.

28. Na uvedenom základe je potrebné konštatovať, že treba uprednostniť taký výklad právnych noriem, ktorý zohľadňuje základné právo na majetok t. j. legitímne očakávanie veriteľa, že pri absencii ním poskytnutých peňažných prostriedkov (obetovaní príležitosti investovať tieto prostriedky) dostane primeranú náhradu vo forme zmluvne dojednaného úroku; opačný výklad by totiž neprímeraným spôsobom zasahoval do práva na majetok veriteľa, nakoľko pri jeho legitímnom očakávaní by sa jeho majetok nezväčšil a to výlučne z dôvodu, že dlžník dlhodobo porušuje svoje základné povinnosti z úverovej zmluvy, za stavu, keď veriteľ žiadnu povinnosť neporušil.

29. Odvolací súd pripomína, že všeobecné súdy musia nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Právo musí byť predovšetkým nástrojom spravodlivosti, nie súborom právnych predpisov, ktoré sú mechanicky a formalisticky aplikované bez ohľadu na zmysel a účel toho - ktorého záujmu chráneného príslušnou normou (nález Ústavného súdu SR zo dňa 17.2.2016, sp. zn. I. ÚS 548/2015). V tejto súvislosti je nutné podotknúť, že ak by dlžník nebol povinný po okamihu predčasného zosplatnenia úveru z dôvodu jeho nesplácania platiť veriteľovi úroky, nastala by absurdná situácia; dochádzalo by k finančnej motivácii každého úverového klienta, aby čím skôr prestal riadne splácať svoj úver, pretože od momentu jeho následnej predčasnej splatnosti sa mu bude jeho zostatok úročiť už iba zákonnou sadzbou úroku z omeškania; absolútne by bolo devastované úverové podnikanie bánk, pretože banka úverové prostriedky späť vrátené nemá a ich úročenie je iba na základe svojvoľného nesplácania dlžníkom degradované. Bolo by celkom popreté, že úroky z úveru sú vo svojej podstate cena peňažných prostriedkov v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk, ktorý pokrýva veriteľovi práve úrok z úveru. Dlžník by sa v prípade nesplácania úveru ocitol vo výhodnejšom postavení než by bol v prípade riadneho splácania úveru a veriteľ by sa naopak využitím inštitútu, ktorý slúži na ochranu jeho práv, dostal do nevýhodnejšieho postavenia, než v akom bol pred využitím svojho práva. Takýto výklad a aplikáciu platných právnych noriem je potrebné odmietnuť ako absurdný a narúšajúci ekonomické základy fungovania právnych vzťahov súvisiacich s poskytovaním úverov.

30. Odvolací súd napokon zdôrazňuje, že záveru o povinnosti dlžníka platiť zmluvne dojednané úroky až do zaplatenia istiny nebráni ani to, že si veriteľ môže žalobou súčasne uplatňovať aj úroky z omeškania. Je totiž potrebné rozlišovať medzi zmluvne dojednanými úrokmi, ktoré predstavujú odmenu za požičanie peňazí a úrokmi z omeškania, ktoré sú sankciou za porušenie povinnosti, t. j. za nezaplatenie dlhu riadne a včas. Povinnosť dlžníka zaplatiť veriteľovi dohodnuté úroky vzniká zo záväzku v zmluve, avšak povinnosť platiť úroky z omeškania vyplýva bez ďalšieho zo zákona ako dôsledok omeškania so splnením dlhu. Dohodnuté úroky a úroky z omeškania sú príslušenstvom pohľadávky (§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka), majú však iný právny dôvod a preto si ich veriteľ môže uplatňovať súčasne (obdobne rozsudky Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33 Odo 518/2003, sp. zn. 33 Odo 657/2005, sp. zn. 33 Cdo 1401/2014).

31. Odvolacím súdom preferovaný výklad korešponduje aj s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR, ktorý v uznesení z 30.7.2019, sp. zn. 6 Cdo 113/2018, vyslovil právny názor, podľa ktorého bežné úroky (úroky z poskytnutého úveru) majú funkciu odplaty za poskytnutie peňažnej sumy zo strany veriteľa až do jej zaplatenia; cieľom úrokov z omeškania je sankcionovať nesplnenie povinnosti dlžníkom splatiť úver v lehotách stanovených v zmluve, odradiť dlžníka od omeškania pri plnení jeho povinnosti a prípadne nahradiť veriteľovi škodu, ktorá mu vznikla z dôvodu omeškania s plnením peňažného záväzku, z čoho vyplýva záver o nároku na bežné úroky až do skutočného splatenia úveru a tiež záver o možnosti kumulácie bežných úrokov a úrokov z omeškania.

32. Obdobný záver vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, ktorý v uznesení z 18.8.2020, sp. zn. 1 Cdo 94/2019 konštatoval že „Úrok z úveru a úrok z omeškania sú dva odlišné inštitúty, ktoré je potrebné dôsledne odlišovať a nemožno ich zamieňať. Po zosplatnení úveru teda z nesplatenej istiny ďalej beží úrok z úveru (ako odmena za poskytnuté finančné prostriedky, ktoré dlžník v dohodnutej dobe nevrátil) až do ich vrátenia a v prípade omeškania dlžníka beží zároveň taktiež úrok z omeškania (ako sankcia za omeškanie s úhradou peňažného záväzku).“ Najvyšší súd ako dovolací súd v tomto rozhodnutí zároveň zdôraznil skutočnosť, že „akceptácia záveru odvolacieho súdu by viedla k absurdnému dôsledku, kedy by spotrebiteľ po dobu trvania zmluvy platil dojednaný úrok z úveru (v prejednávanej veci 12,9 % ročne), ale potom, keď by kvôli porušeniu jeho zmluvných povinností došlo k zosplatneniu úveru, platil by len zákonný úrok z omeškania (v prejednávanej veci 5 % ročne). V dôsledku rozhodnutia odvolacieho súdu by preto bolo pre dlžníka výhodnejšie byť v omeškaní než úver riadne splácať. Z uvedeného preto vyplýva, že dôvody, pre ktoré odvolací súd (i súd prvej inštancie) nepriznal žalobcovi právo na úrok z úveru aj od zosplatnenia úveru do zaplatenia istiny, právne neobstojí.“

33. Po zhodnotení vecnej a právnej argumentácie o dôvodnosti uplatňovaných zmluvných úrokov aj po predčasnom zosplatnení úveru a to až do momentu splatenia istiny, tak odvolací súd dospel k záveru, že boli naplnené všetky predpoklady pre vyhovieť žaloby (čo do úrokov) v celom rozsahu. Na uvedenom základe odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti podľa § 388 C.s.p. zmenil a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok 25,12 % ročne z nezaplatenej istiny 4.903,54 eura od 19.6.2015 do zaplatenia; vychádzajúc pritom v celom rozsahu zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorým je viazaný (§ 383 C.s.p.) a ktorý po právnej stránke posúdil inak a preto nemusel opakovať, príp. dopĺňať dokazovanie.

34. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, ods. 2 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. a § 262 ods. 1 C.s.p. tak, že žalobcovi priznal proti žalovanému plný nárok na náhradu trov konania, nakoľko mal vo veci plný úspech.

35. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).